Női elitek történeti kutatása

nagypetertibor@gmail.com

Nők a történelemben, a tudományokban, a sportokban és a művészetekben : Konferencia – 2026. május 20.

Versengő elitfogalmak

-kiválóak?
-„fenn” lévők?
-Másokat „vezetők”?
-reputációs elit haszna

Történeti elitek:

- Mitológikus elitek
  - Szexualitás, termékenység, anyajogú társadalom?
  - Pallas Athene fordulat
- Feudális elitek
  - Dinasztikus stratégia
  - Házasodási stratégia
- Polgári elitek
  - Házasodási stratégia (vegeys: nemei. Nem nemesi), Kaédy
  - Tulajdoni startégia

- Modern elit

- Amihez nem kell iskolázottság:
  - Funkcionális: színésznő, apácaelit
  - Önálló: Művészeti elit, irodalmi elit
  - Kegyencnő
  - Feleség, menyasszony, jegyes – házasságpiaci szereplő

- „Kulturális manager” funkciók
- Női szalon, irodalmi szalon stb

- Iskolázási kényszer – iskolázási ambíciók

- 20 századtól egyetemek
- De főleg: bölcsészkar (humán és reálbölcsészet)
  - Élőnyelvek kontra klasszikus
  - Kémia kontra fizika
  - Későbbi fejlemény: humánbölcsészet kontra reál
  - tanárképzés kontra egyetem

- A domináns jogászképzésben nem adnak női diplomát 1945 ig
- De: női ügyvédek pl Rejtőnél
- (nem „nőies”)

- Ellenelit: munkásmozgalom
  - radikalizmus

- Empiria részletesen 1945 utánra érdemes, amikortól mér

- A, mindenütt van hely a nőknek az egyetemen
- B, női munkavállalás, női vezető természetes lesz
- C, „Van rá politika”

- Reputációs elithez (45 utáni magyar)
- A. Magyar nagylexikonban címszót kapottak
- B. Ki kicsodában (Hermann Péter félében) címszót kapottak 1990-2009-ig

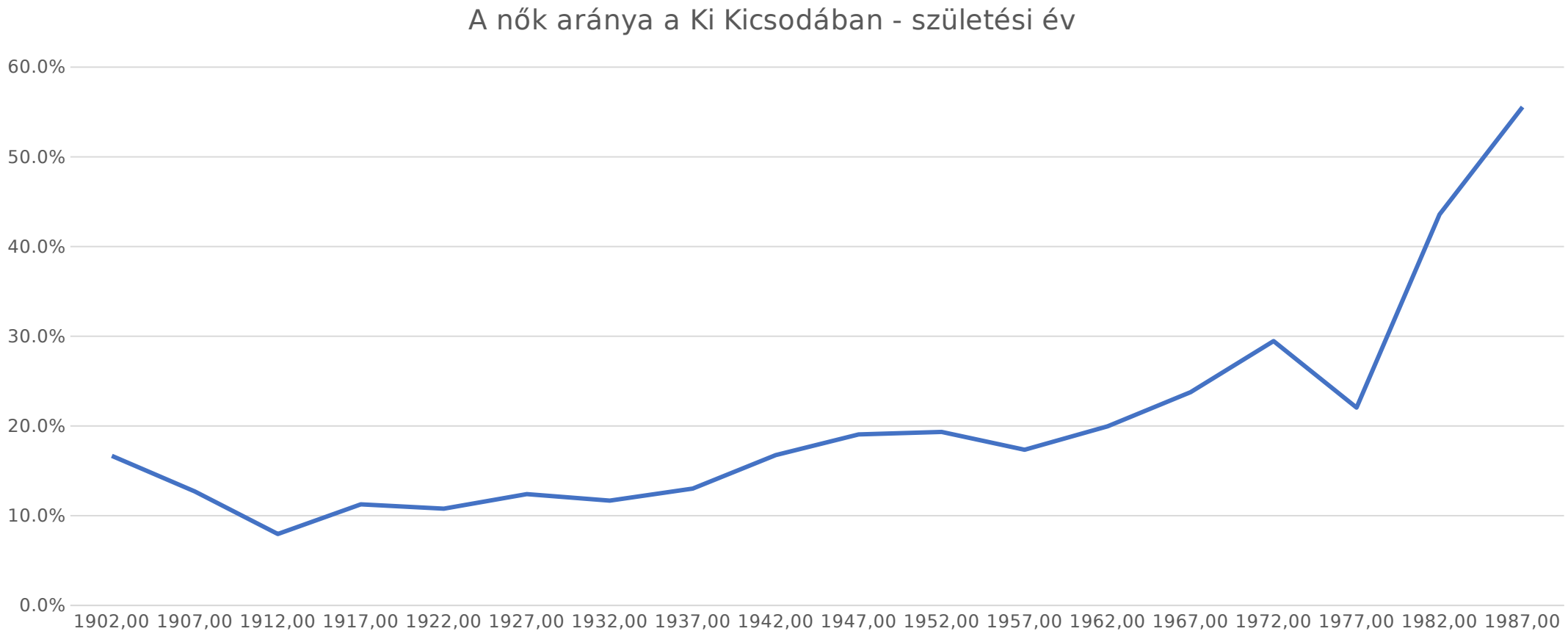
A nők aránya a Ki Kicsodában - születési év
60.0%
50.0%
40.0%
30.0%
20.0%
10.0%
0.0%
1902,00
1907,00
1912,00
1917,00
1922,00
1927,00
1932,00
1937,00
1942,00
1947,00
1952,00
1957,00
1962,00
1967,00
1972,00
1977,00
1982,00
1987,00

- Eleje: az 1990 körül a 80-90-es férfiak már inkább meghaltak
- (Magyar nagylexikon, ahol tehát halottak is vannak nem támasztja
- alá, hogy magasabb lenne a nők aránya, mint később).
- Végig: lassú növekedés

Valódi csúcs: 1967 körül, mert

későbbi kiugró arány magyarázata: a sportolóként fiatalabban lehet bekereülni

	Szülév	ffi/nő	db
Nagy Budapest	1944,5	1,20	7049
Szeged	1943,3	1,19	395
Pécs	1945,2	1,16	303
Nncs adat	1948,5	1,16	1094
Kaposvár	1943,3	1,15	142
Debrecen	1943,3	1,15	480
kisebb települések	1942,3	1,14	8294
Miskolc	1947,9	1,14	281
Székesfehérvár	1946,9	1,13	146
Győr	1944,6	1,13	195
Szombathely	1943,5	1,12	234

Kategóriák

politika	2629	nyelveszet	238	kerteszet	104
irod	1489	tanc	231	egyh_reform	75
sajto	1304	matem	223	csillag	60
gazd	1073	foldrajz	196	statdemogr	56
szinhaz	1060	szociologia	185	nepzene	55
orvostud	1027	foldtud	185	orient	53
muszakitud	985	gyogyszer	168	dzsessz	52
kepzomuv	968	konyvtar	166	meteoro	49
film	854	kozmuvel	151	nepmuvesze	47
sport	722	foto	144	egyh_evang	43
kozgazd	665	egyh_rkat	142	filologia	36
tortenelem_le	651	neprajz	137	zsido	26
zene	640	pszich	137	divat	6
kemia	558	konnyuzene	133		
agrar	502	regeszet	132		
biol	489	allatorv	125		
pedag	418	katonasag	124		
jogt	402	konyvkiad	122		
epiteszet	331	filoz	122		
fizika	267	politologia	119		

- Nemzedékek:
- - 1937 előtt születettek idősebbek
- 1938-1949 törzs nemzedék
- 1950 után születettek ezredforduló fiataljai

Idősebb nemzedékben

divat	100,0%
nepmuveszet	60,0%
regeszet	35,6%
tanc	33,3%
szinhaz	32,2%
film	27,8%
kepzomuv	25,7%
konyvtar	23,2%
neprajz	20,0%
pszich	19,6%

középnemzedékben

divat	100,0%	nepzene	33,3%
orient	52,6%	zene	32,6%
konyvtar	48,5%	regeszet	32,0%
nepmuvesze	42,9%	film	28,4%
pedag	40,5%	konyvkiad	28,3%
tanc	38,5%	kepzomuv	27,9%
filologia	36,4%	nyelveszet	27,9%
meteoro	36,4%	szociologia	27,7%
szinhaz	34,0%	egyh_evang	27,3%
neprajz	34,0%	kozmuvel	25,4%
		gyogyszer	25,0%

Utolsó nemzedékre 33% felett

divat	100,0%
pszich	50,0%
tanc	44,3%
szinhaz	39,3%
gyogyszer	39,1%
konyvtar	35,5%
pedag	35,2%

25-33 %	film	33,8%
	kerteszet	33,3%
	neprajz	33,3%
	nepmuveszet	33,3%
	orient	33,3%
	meteoro	30,8%
	nyelveszet	29,4%
	kepzomuv	28,2%
	zene	27,7%
	sport	27,7%
	szociologia	27,1%
	konnyuzene	25,7%
	statdemogr	25,0%

10-24 %

kozmuvel	24,1%
tortenelem_levtar	24,0%
biol	23,7%
regeszet	21,6%
jogt	21,4%
foto	21,2%
nepzene	21,1%
kozgazd	20,9%
filologia	20,0%
sajto	19,4%
irod	19,3%
foldrajz	18,8%
orvostud	17,7%
csillag	14,3%
egyh_evang	13,3%
konyvkiad	12,7%
politika	11,9%
politologia	11,1%

3-10

filoz	9,1%
dzsessz	8,6%
egyh_reform	8,0%
foldtud	8,0%
matem	8,0%
agrar	8,0%
zsido	7,7%
kemia	7,0%
gazd	6,5%
fizika	6,4%
epiteszet	5,6%
allatorv	4,5%
muszakitud	4,2%
egyh_rkat	3,1%
katonasag	3,0%

- Részletes szféraelemzések kellenek!